

LUST - Lärarhandledning

Av Reyhaneh Ahangaran

Om föreställningen

LUST är en pjäs om identitet, lust och normer som hyllar det krångliga, pinsamma och det underbara med att vara människa! Det är en pjäs för åldern då hjärnan är upptagen av tankar på den egna kroppen och på andras kroppar, på funderingar om vem man gillar, hur man kan veta vad någon annan vill och vad man själv vågar.

LUST är en föreställning utan uttalade ord. Det ger oss möjlighet att öppna upp för fler och vidare tolkningar. Att träna på att tolka kroppsspråk är också att träna på att läsa av signaler kring samtycke och ömsesidighet – en viktig förmåga att ha.

Syftet med den här lärarinspirationen är att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden i mötet med scenkonst och arbetet med föreställningen - allt i enlighet med läroplanen.

Inför föreställningen

LUST handlar om ämnen som kommer eleverna nära, och som ibland kan vara känsliga. För att arbetet med LUST ska ge er så mycket som möjligt rekommenderas det att ni ser föreställningen som en del i arbetet kring sexualitet, samtycke och relationer. Fundera både på sätt som eleverna kan förbereda sig inför föreställningen och hur ni kan arbeta med den efteråt.

Några förslag på förarbete:

Använd föreställningen av LUST som introduktionen till er undervisning om sexualitet, samtycke och relationer.

- En annan ingångsvinkel är att ni redan har börjat med detta tema via biologin, SO eller annat ämne och presenterar det som en del av det arbete ni ska göra.

- Gå in på www.umo.se och www.rfsu.se för att ta del av bra material som eleverna kan läsa på.
- Gå in på RFSU:s Metodbank för undervisning och använd er av några av de övningar som finns där (länk finns på sista sidan).
- Prata med eleverna om vad det är för föreställning ni ska se; titta på bilderna från föreställningen på Pantomimteaterns hemsida och fråga eleverna vilka ämnen de tror att föreställningen kommer handla om utifrån bilderna. Läs sedan beskrivningen av föreställningen och diskutera informationen som står, se om ni kommer på fler ämnen ni tror att föreställningen kommer ta upp. Spara gärna anteckningarna så ni kan gå igenom dem efter föreställningen och se om ni hade rätt!
- Ge också tydliga anvisningar om hur dagen då ni ska se föreställningen kommer vara (bra för elever som behöver tydliga rutiner) om vad som kommer hända under dagen, resväg etc.

Efter föreställningen

- Alla klasser är olika. Fundera på vilka frågor och ämnen som lämpar sig att ta muntligt och vilka som kan funka mer som individuella skrivuppgifter i just din klass.
- När ni jobbar med föreställningen i klassrummet är det viktigt att ha några förhållningsregler, några exempel:
 - Man får gärna skratta åt något roligt i föreställningen som ni pratar om, men man får inte skratta åt någon annans fråga eller svar.
 - Man får inte berätta något om någon annan, och ingen får heller känna sig indirekt utpekad.
 - Man får inte berätta något om någon annan, och ingen får heller känna sig indirekt utpekad.
 - Man ska inte berätta privata saker som man kanske ångrar sen.
 - Alla frågor är bra, och man kan fråga om pinsamma saker som en generell fråga, utan att det betyder att man utgår från sig själv.
- Hjälp gärna eleverna att anonymisera de frågor de tar upp under lektionerna, tipsa dem om att till exempel prata utifrån karaktärerna i föreställningen.

- När det är dags att prata om LUST, lägg upp en bild från föreställningen på tavlan som en påminnelse. Gå igenom anteckningarna eleverna skrev innan de såg LUST om vad de trodde att de skulle få se. Hade de rätt om vad de trodde att LUST skulle handla om? Var det något som de blev förvånade över?

- Be eleverna skriva ner det roligaste de kommer ihåg från LUST på lappar (gärna anonymt om det kan underlätta för dem) och gå igenom alla eller några av dem. Gå igenom dem en och en och diskutera vad som hade hänt precis innan, vad som hände efter och hur det hade blivit om någon av karaktärerna hade gjort på ett annat sätt.

- Du kan antingen sedan jobba dig igenom olika ämnen och ta upp exempel från scenerna som behandlar det specifika ämnet, eller så jobbar ni er igenom scen för scen.

Ämnen

Det här är några av de ämnen som berörs i föreställningen:

- Lust – bra känslor
- Få, avvisa och ge uppmärksamhet
- Integritet
- Samtycke, ömsesidighet och respekt
- Normer
- Sexuell läggning
- Onani

Scener

Intro. Skolavslutning

- Vad fick ni för intryck av Rebella, Mio och Ina när de kom ut på skolgården?
- Verkade de känna varandra? Kommer ni ihåg om ni tänkte något särskilt om hur ni trodde att pjäsen skulle bli utifrån era första intryck av dem?

Scen 1. Rebella kommer hem

- Vad gav Rebella för intryck som person?
- Vad får ni för tankar om hennes familjesituation? (Ingen mötte henne på skolgården och när hon kommer hem är ingen där)

Scen 2. Mio är ute i skogen och börjar dansa för sig själv.

- Vad ger Mio för intryck som person?
- Varför tror ni att han började dansa?

Här kan man prata om att det verkade som att Mio mådde bra av att vara i skogen, dansa och vara lite för sig själv. Fråga gärna vidare vad eleverna tror att Ina och Rebella mår bra av utifrån hur de lärde känna karaktärerna. Prata gärna om vad olika människor tycker om att göra för saker för att må bra, och hur bra det är att hitta sätt för att till exempel minska stress.

Scen 3. Mötet i skogen - Rebella får syn på Mio som dansar i skogen och börjar filma honom.

- Vad tror ni att Rebella tänkte när hon fick syn på Mio där?
- Varför började hon filma? Vad tänker ni om att hon filmade – var det okej eller inte? Här ges en öppning att komma in på diskussioner såsom integritet, samtycke, spridning av filmer etc.
- Varför tror ni att Mio såg så skamsen ut när han upptäckte att Rebella filmade honom?

Här kan man prata om att Mio gjorde något personligt, något som var hans grej. Kände han sig påkommen? Diskutera gärna utifrån normer och typ av aktivitet, hade han t.ex. blivit lika skamsen om han hade tränat på att skjuta mål i fotboll?

Scen 4. Rebella möter Ina som sportar, Mio ansluter

- Varför tror ni att Rebella skrattar först när hon visar filmklippet för Ina på Mio som dansar?

Prata igenom olika alternativ; kan det vara att hon är osäker, både på om hon har gjort rätt som filmat men också om det är "coolt" att gilla dans? Eller gör hon kanske narr av Mio? Varför skrattar inte Ina?

- Ina vill att Rebella ska filma henne, vad tänker ni om den delen? (Ina är ganska pushig, är det ok?)
- Mio kommer ju in sen och blir först lite besvårad, vad tror ni var det som gjorde att han ändå kunde slappna av med Ina och Rebella?

Scen 5. Scenen i gläntan när de skojbråkar

- I början av scenen skojbråkar de, sedan går de ihop två och två och "fryser ut" den tredje. Plötsligt var det som att det gick från lek till allvar – hur märktes det?
- Rebella är ganska på och försöker ta Mios hand och lägga på sitt bröst, vad tänker ni om det?

Här är också en öppning att prata om samtycke, men också om normer – förväntas killar alltid vara sugna på sex? Om det hade varit ombytta roller och Mio hade försökt få Rebella att ta på honom, hur hade man uppfattat scenen då?

- Var Rebella kär i Mio? Eller kände hon bara lust och var nyfiken?

Här kan ni fortsätta prata om sex och kärlek – hänger det alltid ihop? Hur kan det vara olika för olika personer, i olika faser i livet etc.

- Rebella och Mio började hångla, hur gick det att se att det var något de var överens om att de skulle göra?

Kom in på frågor som; hur kan man veta om någon vill hångla? Hur vet man om någon inte vill hångla? Prata om talat språk, kroppsspråk – kan det motsäga varandra? Hur kan man vara säker på vad den andra vill? Hur kan man träna på att själv säga ja eller nej och hur kan man träna på att förstå om andra vill eller inte? När är det ömsesidigt?

Scen 6. Ina är hemma själv, tittar på det foto hon har och hon börjar dansa en dans som verkar övergå till onani.

- Onani kan ofta vara ett känsligt ämne att ta upp till diskussion. Ta detta ämne gärna mer som en faktalektion där du som lärare inleder med att till exempel gå igenom myter om onani (se <https://www.umo.se/sex/att-ha-sex/onani/myter-om-onani/>). Diskutera sedan gärna om vad det finns vad det finns för normer kring onani? Hur lätt/svårt är det att prata med vänner om onani respektive sex med en annan person? Varför är det så?

Scen 7. Svartsjuka och övertramp, alla är tillbaka i gläntan.

- De är alla tre i gläntan och brottas, plötsligt tar Mio på Inas bröst. Varför tror ni att han gjorde det? Var det något som hon hade samtyckt till?

Diskutera gärna hur gränser kan suddas ut och hur viktigt det är att känna av varje situation. Repetera gärna diskussioner från tidigare om samtycke. Prata om hur man vet var gränsen går/vad man får göra/inte göra? Hur säger man stopp? Hur visar man stopp? Hur ser man att någon inte vill? Att någon vill? Hur vet man att någon vill?

Scen 8. Varsitt ensamt universum, de är alla på egen hand.

- Hur blev det efter Mio tog på Ina? Hade det kunnat bli på ett annat sätt?

Om man har gått över en gräns/gjort något fel, hur kan man lösa det? Kom gärna in på förslag om att prata om det, be om ursäkt, hitta sätt för att försäkra sig om att det inte kommer hända igen osv.

Scen 9. Ovisshet - Rebella går hem till Ina, Mio kommer sen.

- Rebella visar Ina att hon hittat fotot där delen på Mio är avriven. Hur tror ni att hon tolkade det?
 - Ina visar ju sen henne hur hon sparat bilden på sig och Rebella, vad tänker ni att det betyder? Hur reagerade Rebella?
- Hur kan man visa någon att man är intresserad av den andra? Hur gjorde Ina?
- Vad tror ni att Mio kände och tänkte när han kom och fick se hur Rebella och Ina smeker varandra?
 - Rebella hånglade ju tidigare med Mio och nu med Ina, vad tänker ni om hennes sexuella läggning?

Prata om hur sexuell läggning alltid definieras av en själv, att man inte behöver bestämma sig, att det är ett kontinuum, att det kan ändras under livets gång osv.

Scen 10.

- Vad tänker ni om sista scenen? Hur tror ni att det blev?
- Vad skulle det finnas för alternativa slut?
- Om ni hade varit Mio/Ina/Rebella – hur hade ni velat att det skulle sluta?

Lästips

Lektionsupplägg och värderingsövningar:

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-pedagoger-och-yrkesverksamma/metodbanken/arskurs-7-9/>

Webbtips för eleverna:

<https://www.umo.se>

<https://www.youmo.se/sprakvalsida/>

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-dig-som-undrar/>

<https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/>

Böcker om kroppen och sexualitet:

Viktigast av allt: Om kroppen, känslor och sexualitet (Ordfront, 2018), Nathalie Simonsson

Respekt: En sexbok för killar (Alfabeta, 2018), Inti Chavez Perez

Sex med mera (Rabén & Sjögren, 2014), Sandra Dahlén